

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси Бош таъририяти, 2002.

мажмуасига бўйсундирилади. Масалан: Эмгир ёғар, шиналаб ёғар, Томчилар, томчилар сочинга, Эмгир ёғар, шиналаб ёғар, Ҳам қайғумга, ҳам қувончига.

КҮНГИЛ ИЗҲОРИ

Утган асрнинг 70 — 80-йилларида ўзбек шеърятинда тинимсиз рақамийлик ўз чўққисига чиққан бўлса, 90-йиллар ўрталарига келиб унинг ўрнини яна анъанавий услуб эгаллай бошлади.

безакларсиз, ҳавойилиқдан холи, фақат сўзининг моҳият-мазмунига, таъсир кучига таяниб ёзилган шеърлар тўпламда анчагина. Бир шеърда муаллиф ўзини хира чирокка қиёс қилади. Аслида чирокни кўп нарсаларга қиёслаш мумкин.

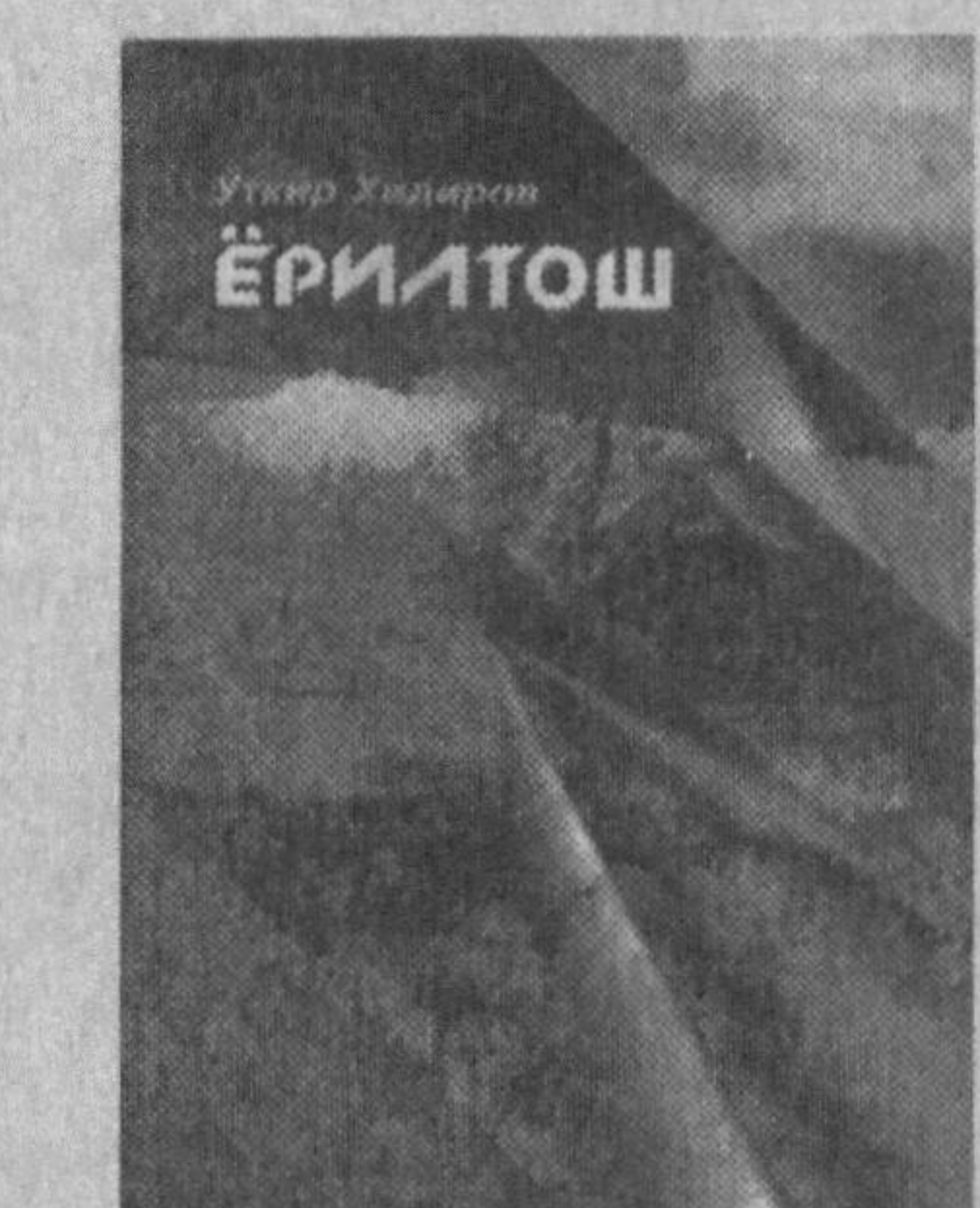
“Янги аср авлоди” нашриёти, 2001.

Оқиқоз умр, недир умидбахш хаваларга чулғаниб қолган, ширин-ширин алдоқлар оғушидаги умр. Унинг оний лаҳзаларида “тонг кечиккани”ни сезиб қоласан.

БОЛАЛИКНИНГ СОҲИР ТОНГЛАРИ

умид қилади. Бирок тонг кечикди. Шоир эса ўзини гўдак каби алданган бу маъводадан, бу гўшадан қочиш, она бағридан таскин топмок истайди.

қўнғилнинг зафарон нағмаларига кулоқ тутиб, недир қўнғили, недир қайғули туйғулар уйғона бошлайди. Энг муҳими, бизни кўнғилдан тарқ этган болаликнинг беғубор кўчаларига қайтишимиз.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси Бош таъририяти, 2002.

сига дуч келиб қолгандай хис этди, ўзимизни. Китоб муқовасини кўриб, кўнғилда шитибхоб туйғулар учини, мутлоани “Ерилтош” шеърдан бошлаймиз.

БУ БОШҚА ЭРТАК

Ажабки, яқин ўтмишдаги “хамма нарсага шубҳа билан қараш керак”, деган машум таълимот қон-қонимизга сингиб кетган эканими, “Ерилтош” тўпламининг кўлга олган пайти-мизда: “Халқ эртакларини қофияга солиб, ўқувчининг бошини қотириш шартми-кан?”, — деб ўйладик. Одатда, мумтоз шоирларнинг достонлари назидан насрога кўчирилари. “Ерилтош” да эса гўё эски анъананинг ак-

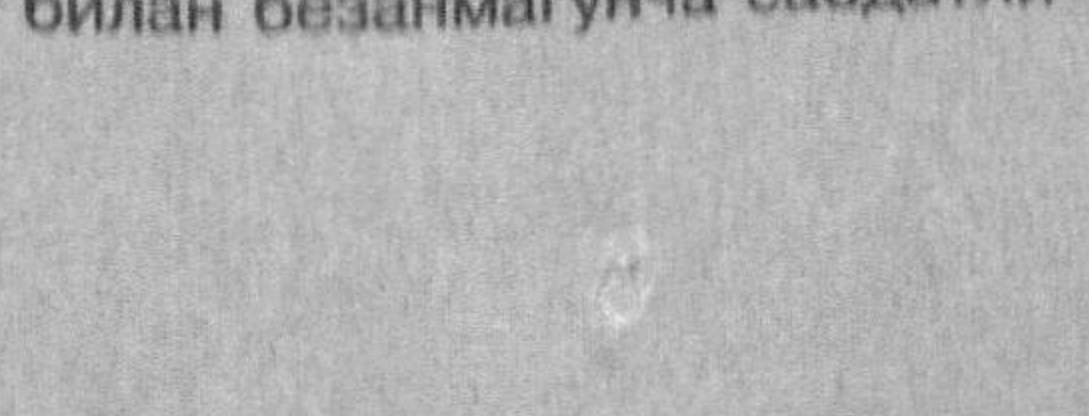
ди. Лекин мўъжиза туйғули висолга етишган қаҳрамонларнинг оддийгина эр-хотун бўлиб ўшагани асло тасаввур этиб бўлмайди. Эҳтимол, шунинг учун ҳам “Ерилтош” ҳеч қачон ёрилмас керак. Акс ҳолда ҳаётнинг (демак, адабиётнинг) кизиги қолмайди.

Рустам УТАМУРОД: — Сухбатимизни, бир қадар анъанавийроқ бўлса-да, четлаб ўтиш кийин бўлган саволдан бошласак.

ди, деган. Гарчи одам боласи бунга тўла эришолмас-да, шу йўлдаги интилишнинг ўзи улкан ҳодиса. Яратилган битта сифати. Демак, ҳақиқий ижод аҳлининг ҳаёти ҳам қайсидир маънода моҳиятан Яратганга “тақлид” экан...

лик. Бир мушоҳада қилиб кўринг: фикрловчи инсон қайси замонда ҳозиргидек шиддатли ахборотлар оқими остида қолган? Тараққиёт деймиз, лекин унинг оқибатлари олдини оладиган кучга эгами инсоният? Ахир, талмаддан ўзининг оламшумул имконлари билан бир вақтда инсоннинг қалбиди боқира туйғуларга таҳдид ҳам соловатимизми? Р. УТАМУРОД: — Ҳам назмда, ҳам насрода ижод қилиш давримиз ижодкорларига хос анъаналарга айланиб бораётгандек. Буни сезинган фаолиятингизда ҳам кузатиш мумкин. Шеър, роман, бу ёқда илмий мақолалар... У. ҲАМДАМ: — Ҳа, бу ҳол кўпроқ

Набижон БОКИЙ

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

У. ҲАМДАМ: — Даҳолар туғилган, туғилмоқда ва бундан кейин ҳам туғилади. Фақат табиатида даҳолик сифатлари мавжуд болакай уйғун муҳитда камол топиши лозим. Камдан-камларгагина тарихий уйғун муҳит насиб этади ва улар одамлар кўз ўнгига ўзининг улуғвор қаддини ростлайди.

лар ижодда ҳам Замирадек туйғу ва кечинмаларнинг сокин ва хотирхам ифодасини топши қийин. Ушбу ғазалларни, айниқса, ҳозирги ёшлар шеърятинида публицистик оҳанг, турли хил сохта ҳайкирликлар, ясама туйғулар потирлаб ётган бир пайтда қадрият сифатида таъкидлаш мумкин.

Ақбар НУРМАТОВ, филология фанлари номзоди

фиқрлайди: предметни кўз олдингизда ҳаёлингизга ҳам келмаган янги жиҳатлари билан гавдалантиради. Чунки, қўнғилнинг бир ерда муаллақ туриб қолиши қаламга қайтаришга ўхшатилади; моноклдиқроқ маҳалида бўлганда кўпқарра қиргандай таассурот туғдиради; майса — сўқмоқнинг сарбонига ташбеҳ этилади; йўл иссиқдан хансиради; қирлар лола туғди; янтоқ гули — адирнинг тугига меназайди; шамолларнинг увлаши қўшиқ бўлса, яланг шугдорларнинг муслиқаси бор ва ҳоказо. Бу ташбеҳлар ўзининг оҳорлиги билан ўқувчини хайратга солади, самимилиги ва табиийлиги билан кишини ишонтиради.

Наргис МАМАТҚУЛОВА, филология фанлари номзоди

лик вужуд ихтиёрига ўтган заҳоти алоқисизлик бошланади. Унда идеал орзулар ҳам ҳам ҳаёлга айланиб қолади. Шукри, Исеёнор руҳларнинг шайтонлари зўр, Вужудни мангулик сари элтарлар. Бир олов сингари кўкка бўй чўзиб, Нафрату севгини аён эштарлар...

Улуғбек ҲАМДАМ: ЁЛФОННИ ЁЗИШТА АСОСИМ ЙҮК

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

Элфонни ёзишга асосим йүк

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

тишган; у сўқмоқлар аввалги файзу тароватини йўқотган. Шунинг учун ҳам шоир дардига таскин топмайди. Энди шоирнинг йўқотганлари — қадрдон одамлар, адирлар, сўқмоқлар, болаликнинг тиниқ таассуротлари унинг армони шеърларида яшайди. Вафо ўзига талабчан шоир бўлганидан ўзини ҳали шеърятнинг катта йўлига тушиб олман, юраётган йўли, эришган натижаларидан қониқмаётгандай хис қилади. Шунинг учун ҳам уни шубҳалар ўртади, гумонлар қийнайди. Шоирнинг ўзига ишонмаслик, ўзидан қониқмаслик туйғулари акс этган шеърлари шундан далолат беради:

Элфонни ёзишга асосим йүк

Бир байтгина ўқи, де, қаққус, Шоирманни, шоир эмасми?! Кўп керакмас, етар битта сўз — Шоирманни, шоир эмасми?! Рухим кўкда, мадорим гарқоб — Шоирманни, шоир эмасми?! Ризодурман, СУЗ этса ҳароб, Шоирманни, шоир эмасми?!

Улуғбек ҲАМДАМ: ЁЛФОННИ ЁЗИШТА АСОСИМ ЙҮК

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

Улуғбек ҲАМДАМ: ЁЛФОННИ ЁЗИШТА АСОСИМ ЙҮК

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

Улуғбек ҲАМДАМ: ЁЛФОННИ ЁЗИШТА АСОСИМ ЙҮК

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

Улуғбек ҲАМДАМ: ЁЛФОННИ ЁЗИШТА АСОСИМ ЙҮК

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

Улуғбек ҲАМДАМ: ЁЛФОННИ ЁЗИШТА АСОСИМ ЙҮК

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

Улуғбек ҲАМДАМ: ЁЛФОННИ ЁЗИШТА АСОСИМ ЙҮК

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

Улуғбек ҲАМДАМ: ЁЛФОННИ ЁЗИШТА АСОСИМ ЙҮК

шарҳларда кузатишмоқда. Улар насрода ҳам қалам тебрат бошласа. Эҳтимол, замондошлар қайфиятга назмбоз эмасдир. Шунга қўра, шоир ўз сўзига ўзга либос кийдиришга уринмоқда. Ахир, у ҳам асарлари ўқилишини хошлайди.

